

تجهیزات شناسایی هوایی در نیروی هوایی اسرائیل

مریم السادات امیر شاه کرمی*

مقدمه

فرماندهان نظامی همواره در صدد آگاهی یافتن از فعالیتهای دشمن بوده اند. شاید بتوان اذعان نمود اختراع بالون در قرن هجدهم، نخستین گام بشر برای نیل به این منظور بوده است، ولی این وسیله به دلیل محدودیتهای خاص خود نتوانست نقش مهمی در شناسایی موقعیت مکانی دشمن ایفا کند. اختراع هواپیماهای متحرک و استفاده از آنها به عنوان دیده بان، اندکی از مشکلات فراروی بشر را برداشت. پس از آن با پیشرفت تکنولوژی و دانش نظامی بر حجم، کیفیت و قابلیت توان هوایی کشورها، به ویژه در زمینه سیستمهای شناسایی افزوده شد. اسرائیل نیز از این قاعده مستثنی نمی باشد. به ادعای این کشور، به لحاظ تهدیداتی که از جانب کشورهایمانند سوریه، عراق و ایران متوجه مرزهای اسرائیل است، باید کوشش همه جانبه و گسترده ای جهت ارتقای توان نیروی هوایی در پیش گرفته شود. اکنون نیروی هوایی اسرائیل مجهز به انواع جنگنده ها، بمب افکنها و موشکهای بالستیک با قابلیت حمل کلاهک هسته ای است. میراژها به لحاظ دارا بودن توان انطباق با الگوهای مختلف مأموریتی که مهمترین آن پرواز در ارتفاع بالا و پایین است، جایگاه خاصی در نیروی هوایی ارتش اسرائیل دارند. هواپیماهای F-4E فانتوم و نوع شناسایی - عکس برداری

* کارشناس ارشد روابط بین الملل و پژوهشگر مرکز پژوهشهای علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه
فصلنامه مطالعات منطقه ای، سال چهارم، شماره ۴، پاییز ۱۳۸۲، صص ۸۲-۷۳.

آن RF-4E، بر توان دفاع هوایی اسرائیل افزوده‌اند. در نیروی هوایی اسرائیل این نوع هواپیماها «کورناس» به معنای «پتک» نام گرفته‌اند. نخستین RF-4E در سال ۱۹۷۱ تحویل اسرائیل گردید که به لحاظ سیستم شناسایی، مشابه انواع دیگر تحویلی آن به نیروی هوایی آلمان غربی بود. نظر به اهمیت سیستمها و تجهیزات شناسایی هوایی در نیروی هوایی اسرائیل، جهت گیری اصلی نوشتار پیش روی، به سمت و سوی بررسی این موضوع است، به ویژه آنکه با توجه به حساسیتهای شدید دولتمردان اسرائیل به گردآوری اطلاعات از محیط پیرامون و همسایگان دور و نزدیک و نیز مبارزان فلسطینی، لزوم چنین سیستمهایی، نیروی هوایی اسرائیل را از کار کردها و تواناییهای بالا و گاه منحصر به فردی برخوردار ساخته و اهمیت این نیرو را مطرح و حتی برتر از سایر نیروهای نظامی این کشور قرار داده است. در پژوهش پیش روی نیز، ضمن اشاره به سیر تکامل تجهیزات شناسایی هوایی (FR) در نیروی هوایی اسرائیل، اهم این سیستمها مورد ارزیابی و تحلیل قرار می‌گیرد.

سیر تکامل تجهیزات شناسایی هوایی اسرائیل

نیروی هوایی اسرائیل از هنگام پیدایش تاکنون، اهمیت فوق العاده‌ای برای سیستم شناسایی هوایی خود قایل بوده است. همزمان با تشکیل کشور اسرائیل در سال ۱۹۴۸ نیروی هوایی تازه تأسیس آن، از هواپیماهای آستر RWD-13 جهت عکس برداری استفاده می‌کرد.^۱ احساس نیاز به یک وسیله عکس برداری شناسایی سریع و مسلح، زمانی بر آورده شد که هواپیماهای «اسپیت فایر» و «آویا» S.199 به عنوان هواپیماهای شناسایی عکس برداری تجهیز گردید.^۲ «اسپیت فایر» نخستین پرواز شناسایی عکس برداری اسرائیل را طی انجام یک عملیات خارجی بر فراز دمشق به انجام رسانید. پس از جنگ ۱۹۴۸، نیروی هوایی اسرائیل تعدادی هواپیمای P-52 موستانگ ساخت آمریکا را از کشور سوئد خریداری نمود که مجهز به دوربینهای مدل S-26 بود. این مدل دوربین از جمله دوربینهای پهلونگر برای عکس برداری حایل می‌باشد^۳ که به دلیل عدم ورود به حریم هوایی دشمن، برای اسرائیل بسیار با ارزش و مهم تلقی می‌گردد؛ زیرا به اعتقاد رهبران اسرائیل در آن زمان، استفاده مکرر

و آشکار از توان هوایی بر فراز خاک کشورهای همسایه بیش از حد تحریک آمیز جلوه می نمود. در نیمه نخست دهه ۱۹۵۰، اسرائیل تعدادی هواپیمای ده‌ها و یلند ماسکیتو RR-16 خریداری نمود که به واسطه برد نسبتاً زیاد قادر بود مأموریت‌های استراتژیک را تا مناطق شمالی مصر، لیبی و عراق به انجام رساند.^۴ در گام بعدی، نیروی هوایی ارتش اسرائیل به سیستم‌های نقشه برداری از صحنه نبردهای آینده روی آورد و به این منظور دو فروند هواپیمای گلاستر متئورد FR-9 و دو فروند هواپیمای متئور T-7 خریداری کرد.^۵ روابط دوستانه تل‌آویو-پاریس منجر به این شد که اسرائیل چهار فروند هواپیمای تغییر یافته «واتور B2» و دو فروند هواپیمای تغییر یافته میراژ 3 CJ(R) از فرانسه خریداری کند. این هواپیماها، به دوربین‌هایی برای عکسبرداری از مسافت‌های دور مجهز بودند. واتورها همچنین امکان عکس برداری شبانه را با مکان‌یابی هدف به وسیله رادار و سپس رها کردن شراره‌هایی برای روشن کردن منطقه فراهم نمودند. این نوع هواپیماها در شرایطی در اختیار نیروی هوایی اسرائیل قرار گرفتند که این کشور اقدام به جمع‌آوری اطلاعات دقیق درباره پایگاه‌ها و پدافند هوایی اعراب کرده بود تا خود را برای اجرای یک حمله پیش‌دستانه وانهدام هوایی غافلگیرانه نیروی هوایی اعراب آماده سازد که سرانجام در ژوئن ۱۹۶۷ با موفقیت به اجرا رسید.^۶ تا اواخر دهه ۱۹۹۰، اسرائیلی‌ها مشغول طراحی و ساخت سیستم‌های شناسایی عکس برداری ساخت خود بودند. بدین منظور هواپیماهای میراژ 3 CJ(R) به دوربین‌های عکس برداری مجهز شدند. این هواپیماها امکان انطباق با الگوهای مختلف مأموریتی را داشتند که اصلی‌ترین آنها پرواز در ارتفاع پایین و بالا بود.^۷ هنگامی که اسرائیلی‌ها در نهایت موفق به خرید هواپیماهای F-4E فانتوم گردیدند، در خرید نوع شناسایی هوایی آن یعنی RF-4E نیز تعجیل نمودند که در اصطلاح نیروی هوایی اسرائیل «کورناس» به معنی پاتک نام گرفتند. نخستین RF-4E در فوریه ۱۹۷۱ تحویل اسرائیل گردید که از لحاظ سیستم‌های شناسایی، مشابه انواع تحویلی به نیروی هوایی آلمان غربی «لوفت‌وافر» بود.^۸ پس از آن نمونه‌های دیگری از سیستم‌های شناسایی هوایی در اختیار ارتش اسرائیل قرار گرفت که در ذیل به مهمترین آنها اشاره می‌شود.

الف. تجهیزات عکس برداری فانتومهای اسرائیلی

فانتوم شناسایی مجهز به مجموعه دوربینهای بسیار پیچیده و گران قیمت می باشد که نوعی از آن به اصطلاح فتو فانتوم نام گرفته است. فتو فانتوم یا RF-4 علاوه بر دوربین به رادار ویژه برای ایجاد توانایی نقشه برداری راداری و همچنین یک کاونده مادون قرمز به منظور تقویت سیستمهای اپتیکی هواپیما مجهز شده است. هواپیماهای RF-4E اسرائیل با پرواز و اجرای مأموریتهای ماهرانه بر فراز مرزهای کشورهای دیگر در حقیقت تداوم بخش تواناییهای میراژهای اسرائیلی هستند. ابتدایی ترین مأموریت RF-4E مراقبت و عکس برداری از آرایش مواضع پدافند هوایی مصر و سوریه در طول کانال سوئز و ارتفاعات جولان بود.^{۱۰} پروازها با سرعت ۱۱۰۰ کیلومتر در ساعت و با ارتفاع پایین انجام می گرفت، به نحوی که خطر اصلی در این پروازها برخورد با پرندگان و یا دکل قایقهای ماهیگیری بود. از مهمترین سیستمهای شناسایی فانتومها، سیستم جنگ الکترونیکی فانتوم می باشد که از جمله حساسترین و سریعترین تجهیزات زرادخانه اسرائیل محسوب می شود.^{۱۱} شایعاتی موجود است که در هنگام جنگ ۱۹۸۲، یک موشک سطح به هوای سوریه یک فروند RF-4E اسرائیلی را بر فراز لبنان سرنگون کرد، لاشه هواپیما به سرعت و در حالی که کارشناسان شوروی مشغول خارج کردن تجهیزات سالم از درون بقایای فانتوم بودند، هدف بمباران هواپیماهای اسرائیلی قرار گرفت که منجر به کشته شدن یازده تن از آنان گردید.^{۱۲} اکنون تردیدی وجود ندارد که هواپیمای سرنگون شده یک RF-4E بوده است. اسرار هواپیماهای مزبور به خوبی حفظ شده و به ندرت اجازه عکس برداری از آن داده می شود.

ب. هواپیماهای شناسایی کفیر

یکی از هواپیماهای سرنشین دار شناسایی - عکس برداری اسرائیل که به عنوان مکمل فانتوم عمل می کند، کفیر است. دو فروند کفیر C-2 برای حمل چندین نوع دماغه شناسایی میراژ اصلاح شده اند. برخی از این دوربینها در دماغه های بسیار کشیده نصب شده اند. تاکنون تغییرات چندی در ناوگان شناسایی عکس برداری اسرائیل صورت پذیرفته که در آینده

بر حجم این تغییرات افزوده خواهد شد. هنگامی که آخرین کفیر در سال ۱۹۹۵ از دور خارج شد، انواع شناسایی آن نیز از خدمت خارج گردید و در حال حاضر، به جز دو نمونه اصلاح شده فوق الذکر هواپیماهای کفیر کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرند. اسرائیل به عنوان مکمل فانتومها از یک سیستم جدید به نام EL-OP که دیجیتال نیز می‌باشد، بهره می‌گیرد. این سیستم در زیر هواپیماهای F-16 اسرائیلی نصب گردیده است. علاوه بر این، گفته می‌شود که هواپیماهای F-15 نیز از سیستم فوق برخوردار هستند.^{۱۳} سیستم شناسایی دیگر موسوم به TARCAP می‌باشد. این سیستم مجهز به یک دوربین KS-878 و یک دوربین نمای KA-99 و یک کاونده خطی می‌باشد و از قابلیت ضبط دیجیتالی تصاویر و ارسال مستقیم آنها به زمین برخوردار است.^{۱۴}

ج. هواپیماهای بدون سرنشین شناسایی

تهدید موشکهای سطح به هوا در دهه ۱۹۷۰ عاملی شد که نیروی هوایی اسرائیل برای عکس برداری هوایی از هواپیماهای بدون سرنشین استفاده کند. این هواپیماها عمدتاً از کمپانی آمریکایی «رایان» خریداری می‌شود که مدل «فایوبی» آن در جنگ ویتنام توسط ارتش آمریکا به کار رفت. مدل ویژه I-124 برای اسرائیل ساخته شده که در زبان عبری «مابات» به معنای دیده بان نام گرفته است.^{۱۵} این هواپیمای کوچک جت به یک دوربین جدید مجهز شده و بردی معادل ۱۶۰۰ کیلومتر (۸۶۲ مایل) دارد و به وسیله موتورهای راکتی ویژه از سطح زمین به هوا پرتاب می‌شود. نیروی هوایی اسرائیل هواپیمای I-124 را در واحد جدیدی به نام اسکادران ۲۰۰ عملیاتی کرد. در ابتدا محل استقرار آن در پایگاه هوایی شبه جزیره سینا قرار داشت، ولی اکنون به پایگاه هوایی پالماخیم در جنوب تل آویو منتقل شده است. نخستین مأموریت‌های این هواپیما بر فراز سکوه‌های سام - سکوه‌های موشکی سوریه در لبنان - طی اوایل دهه ۱۹۸۰ آغاز شد. از دیگر سیستم‌های شناسایی، سیستم موسوم به NV-105 و نیز MQM-44A می‌باشد که هر دو ساخت آمریکا می‌باشند. این سیستم در ژوئن ۱۹۷۳ مورد استفاده قرار گرفت، ولی از سال ۱۹۹۰ با ساخت سیستم‌های جدیدتری نظیر سامسون، از

نقش عملیاتی خود بازنشسته گردید.^{۱۶} برنامه پیشرفته سازی ارتش اسرائیل، طی سالهای آینده سیستمهای جایگزین را به خدمت خواهد گرفت.

د. ماهواره های شناسایی

از مهمترین منابع تصویربرداری شناسایی اسرائیل، ماهواره های اطلاعاتی می باشند. مشکل اساسی برای اسرائیل پروازهای هواپیماهای شناسایی بر فراز آسمان دیگر کشورها و پیامدهای سیاسی آن است که این کشور را بیش از پیش به بهره گیری از سیستم ماهواره ای شناسایی مصمم می کند. تا همین اواخر، اسرائیل عکسهای ماهواره ای را از آمریکا دریافت می کرد، ولی به دلیل خودداریهای متعدد نسبت به تحویل عکسها از سوی مقامات آمریکایی، اسرائیل تصمیم گرفت نیازهای اطلاعاتی خود را در این زمینه تأمین نماید و در این راستا بیش از ده سال است که به تلاشهای محرمانه برای ساخت ماهواره های جاسوسی روی آورده است. ساخت راکت بالابرنده «شاویت»^{۱۷} که از موشک زمین به زمین «اریحا»^{*} اسرائیل برگرفته شده است، در اصل جهت قرار دادن یک ماهواره جاسوسی در مدار زمین بوده است، ولی اسرائیل برای قراردادن آنها در مدار زمین چاره ای ندارد جز اینکه راکتهای فضایی خود را از مجتمع فضایی «پالماخیم» به سمت غرب و بر فراز مدیترانه پرتاب کند که برخلاف جهت گردش کره زمین می باشد.^{۱۸} نخستین پرتاب شاویت در ۱۹ سپتامبر ۱۹۸۸ ماهواره افق^{۱۹} را با موفقیت در مدار پایین زمین قرار داد. افق ۲ در سوم آوریل ۱۹۹۰ به زمین پرتاب شد که به یک دوربین نیز مجهز بود و به نظر می رسد نخستین نمونه یک ماهواره شناسایی عکس برداری بوده است.^{۲۰} در ۵ آوریل ۱۹۹۵ نیز افق ۳ به مدار زمین پرتاب شد که همچنان به گرد زمین در حال گردش است، مدار این ماهواره ۲۲۵ کیلوگرمی به گونه ای است که هر ۹۰ دقیقه یک بار از فراز دمشق، ۱۴۵ کیلومتری شمال تهران و ۳۸۵ کیلومتری شمال بغداد می گذرد.^{۲۱} دوربینهای تصویربرداری نور مرئی و ماوراء بنفش این ماهواره به اسرائیل امکان می دهد، که به

* اریحا نام منطقه ای است. موشک بریکو با نام های جریکو و اریحا شناخته شده است اما اصطلاح عموم و رایج آن همان اریحا می باشد.

طور مرتب تواناییهای اتمی و موشکی این کشورها را تحت نظارت خود قرار دهد. این ماهواره در ارتفاع ۳۷۰ تا ۶۰۰ کیلومتری سطح زمین قرار دارد و ۱۶ بار در روز، یعنی تقریباً هر ۹۰ دقیقه یکبار به دور زمین می‌چرخد. وزن آن هنگام پرتاب تنها ۳۰۰ کیلوگرم، طول آن ۲/۳ و قطر آن ۱/۲ متر می‌باشد. عمر مفید ماهواره افق چهار سال است و برای ساخت آن حدود ۶۰ میلیون دلار هزینه شده است. عملیات پرتاب این ماهواره نیز طوری طراحی شده که ماهواره بر خلاف حرکت وضعی زمین، یعنی از شرق به غرب حرکت کند، به این دلیل که مبادا پس از سقوط در اختیار نیروهای ایرانی یا عراقی قرار بگیرد.

روزنامه «معاریف» در مورد اهداف استراتژیک «افق ۵» که در می ۲۰۰۲ به فضا پرتاب شد، چنین می‌نویسد: این ماهواره به دلیل سبکی وزن و کیفیت بالای عکسهای گرفته شده در جهان بی نظیر است. سبکی وزن به آن اجازه می‌دهد تا با بیشترین سرعت به محل مورد نظر برسد، همچنین این ماهواره قادر است اطلاعات واضح و ارزشمندی را در مورد فعالیت نیروهای دشمن و انگیزه آنها در اختیار اسرائیل قرار دهد. این مسئله در پیگیری تحولاتی همچون نصب موشک، گسترش کارخانه‌های اسلحه‌سازی و ساخت نیروگاههای اتمی که در کشورهای دشمن صورت می‌گیرد، کمک زیادی به اسرائیل می‌کند. حتی می‌توان این ماهواره را به کمک موتورهایی که روی آن کار گذاشته شده، از روی زمین کنترل کرده و از هر نقطه دلخواه در روی زمین عکس گرفت. «موشه کارت»، مدیر کل صنایع اسرائیل، در این باره گفته است: بدون شک این کار در صنایع امنیتی اسرائیل به ویژه در هوانوردی بی نظیر است. اکنون ماهواره‌های فضایی اسرائیل قادر خواهد بود به لطف دستگاههای اطلاعاتی پیشرفته و دقیق خود خاک کشورهای عربی و خاورمیانه را زیر نظر داشته باشند.^{۲۲} در حال حاضر نیز اسرائیل خود را برای پرتاب نسل جدیدی از ماهواره‌های ارتباطاتی و شنود الکترونیکی آماده می‌کند. این ماهواره‌ها با انواع پرتاب شده قبلی که به منظور جاسوسی به کار می‌روند، متفاوت هستند. به این شکل که این نوع ماهواره‌ها در ارتفاع ۳۶ هزار کیلومتری سطح زمین و در مدار ثابت قرار می‌گیرند و عمر مفید آنها نیز ده سال برآورد شده است. آنها به طور بیست و چهار ساعته خاورمیانه را پوشش داده و دارای موشکهای مجهز به کلاهک اتمی هستند.^{۲۳}

۱. انواع ماهواره های اسرائیلی

ماهواره هایی که اسرائیل در اختیار دارد دو دسته هستند: نخست، ماهواره های جاسوسی از نوع «اونیک» (افق) که تاکنون پنج نمونه از آن به نامهای «افق-۱» (۱۹۸۸)، «افق-۲» (۱۹۹۰) و «افق-۳» (۱۹۹۵) به فضا پرتاب شده اند. به همراه این ماهواره ها سه عدد از پیشرفته ترین تلسکوپهای جهان نیز به فضا حمل شده اند. این تلسکوپها علاوه بر وظیفه اصلی خود که جاسوسی در کشورهای عربی و اسلامی است، می توانند میلیونها جرم آسمانی ناشناخته و هزاران کهکشان را کشف کنند. پرتاب ماهواره «افق-۴» در سایه صلح ساختگی اسرائیل به شکست انجامید.^{۲۴} «افق-۵» نیز چنانچه ذکر شد، در ۲۸ می ۲۰۰۲ به فضا پرتاب شد. دوم، ماهواره های ارتباطاتی از نوع «آموس» (عاموس) که اسرائیل در سال ۱۹۹۵ «آموس-۱» را برای امور ارتباطاتی و پخش رادیو تلویزیونی به فضا پرتاب کرد و آن را در شرق کنیا در کنار ماهواره های عربی مستقر نمود تا راحت تر بتواند ارتباطات عربی را کنترل کند. این ماهواره علاوه بر مأموریت جاسوسی کار انتقال ایستگاههای رادیو تلویزیونی و مخابراتی را هم بر عهده دارد.^{۲۵} از جمله ویژگیهای «آموس-۱» این است که ده سال را در فضا سپری خواهد کرد، وزن آن در حدود ۲۲۵ کیلوگرم و ارتفاع آن از سطح زمین ۳۶۰۰۰ متر می باشد و ۳۰ میلیون دلار برای ساخت آن هزینه شده است.^{۲۶} همچنین این ماهواره طی دهه آینده مشکل ارتباطات داخلی و خارجی اسرائیل را برطرف خواهد کرد و امکان ارتباط با ایستگاههای ثابت و متحرک را در روی زمین فراهم خواهد نمود. این ماهواره ها را موشک فرانسوی «ایریال» به فضا پرتاب نموده است.^{۲۷}

۲. اهداف استراتژیک ماهواره های اسرائیلی

با وجود این ادعا که ماهواره ها دارای اهداف علمی، تکنولوژی و تجاری هستند، کارشناسان نظامی آمریکایی و غربی عقیده دارند که این ماهواره ها اهداف استراتژیک زیر را دنبال می کنند:^{۲۸} ۱. کاهش حملات غافلگیرانه از طریق مراقبت از تأسیسات و فعالیت‌های نظامی اعراب و ارسال هشدارهای زود هنگام؛ ۲. زیر نظر داشتن تغییر و تحولات انجام شده در

منطقه غیر نظامی و نظامی اعراب و محل پایگاه‌های نظامی و استقرار تانکها؛ ۳. فراهم کردن یک ابزار استراتژیک جاسوسی برای اسرائیل که اعراب فاقد آن هستند. همچنین آرایه مقادیر زیادی اطلاعات، بخصوص آنکه پس از جنگ دوم خلیج فارس (۱۹۹۱) اسرائیل اطمینان چندانی به اطلاعات ارسالی از جانب ماهواره‌های آمریکایی ندارد؛ ۴. آرایه امکانات و توانایی‌های نظامی دیگر، چون هدایت موشک‌های زمین به زمین و موشک‌های ضد هوایی و سیستم‌های سپر دفاعی در برابر موشک‌های میان برد عربی؛ ۵. مختل کردن ارتباطات کابلی و بی سیم و دریافت و ضبط ارتباطات تلفنی کشورهای عربی. به این ترتیب، ماهواره‌های اسرائیلی نشانگر پیشرفت مهمی در تکنولوژی اسرائیل هستند که گستره آن شامل کلیه فن‌آوری‌های به کار رفته در طراحی ساخت موشک‌های پرتاب کننده ماهواره و دستگاه‌های کنترل و هدایت مدارهای معین، طراحی دستگاه‌های دریافت اطلاعات زمینی و تصاویر الکترونیکی گردآوری شده توسط آنها می‌باشد.

نتیجه‌گیری

با وجود کاهش‌های اخیر در نیروهای مسلح اسرائیل، شناسایی از طریق عکسبرداری همچنان نقش اساسی را در نیروی هوایی این کشور دارد. با توجه به شرایط جدید منطقه و محدودیت‌های بودجه‌ای اسرائیل، در آینده شاهد تغییرات بیشتری در تجهیزات و توانایی‌های عکسبرداری هوایی اسرائیل خواهیم بود. به هر حال، اسرائیل همچنان در حال کار بر روی سیستم‌های شناسایی هوایی است و اعتقاد بر این است که به زودی توانایی این کشور به حدی خواهد رسید که تمامی نیازهای شناسایی اش را تأمین خواهد کرد، فرمانده نیروی هوایی اسرائیل در این راستا به بهره‌گیری از فضا تأکید کرده و جایگزینی سیستم‌های ماهواره‌ای را به جای اسکادران هواپیماهای شناسایی محتمل دانسته است که این امر حاکی از دقت و علاقه اسرائیل در پیگیری ارتقا سیستم‌های شناسایی به بهترین نحو ممکن است. علاوه بر این، تاکنون اسرائیل از تجهیزات شناسایی خود بهره‌های فراوانی برده که بیشتر در رابطه با کشورهای منطقه حایز اهمیت و دقت نظر می‌باشد. در سال ۱۹۸۱ به منظور آشنایی بیشتر با

وضعیت پایگاه اتمی «اوزیراک» عراق، ارتش اسرائیل مبادرت به انجام پروازهای شناسایی بر فراز عراق نمود. مأموریت‌های دیگری نیز برای یافتن سکوه‌های پرتاب موشک‌های اسکاد در تسلیحات شیمیایی و میکروبی عراق انجام گرفته است که به دلیل نامشخص بودن مسیر پرواز به عراق، احتمالاً این پروازها در ارتفاع پایین و از فراز مناطق دور افتاده عربستان و یا اردن صورت گرفته است. در اکتبر ۱۹۹۹ نیز یک پرواز شناسایی در جنوب غرب عراق روی داد که هدف آن شناسایی مراکز تسلیحات هسته‌ای و شیمیایی عراق بود. همچنین هواپیماهای F-15 نیروی هوایی اسرائیل به همراهی جنگنده‌های میگ ۲۹ نیروی هوایی هند، پرواز شناسایی بر فراز مرکز اتمی پاکستان واقع در نزدیکی اسلام‌آباد را انجام داده‌اند. طی دهه هفتاد نیز نیروی هوایی اسرائیل با بهره‌گیری از سیستم‌های شناسایی خود مبادرت به عکسبرداری هوایی از خاک مصر می‌نمود که البته مورد اعتراض آمریکا قرار گرفت. به طور کلی، اسرائیل به لحاظ دارا بودن تکنولوژی پیشرفته در تجهیزات شناسایی هوایی همواره از موقعیت استراتژیک برتری نسبت به کشورهای دیگر منطقه برخوردار بوده و از امکان بالایی جهت انجام مأموریت‌های مهم شناسایی - استراتژیک در کشورهایمانند عراق، مصر و سوریه بهره‌مند گردیده است. ورود اسرائیل به عصر جت، توانمندی‌های سیستم تجهیزات شناسایی این کشور را نیز افزایش داده است. احتمالاً این کشور در صحنه نبردهای آتی، از قدرت نظامی قابل توجهی در قبال کشورهای منطقه برخوردار خواهد گردید. □

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

1. www.janes.com. (2002/1/10)
2. www.washingtoninstitute.com. (2002/2/23)
2. http://www.idf.il.(2002/3/14)
4. Abraham Uri, *Israel Nuclear Weapons*, London: Oxford University Press, 2001, p.14
5. www.idf.il. (2002/8/18)
6. www.janes.com. (2002/9/7)
۷. به دلیل آثار مخرب و زیان بار تشعشعات هسته ای و محیط اندک جغرافیایی اسرائیل این دولت نمی تواند از سلاحهای هسته ای در محیط ۵۰۰ کیلومتری خود بهره گیرد. از این جهت، این سلاحها تنها ماورای مسافت ذکر شده قابل بهره برداری هستند. بنابراین، کشورهایمانند عراق و ایران در معرض تهدید هسته ای اسرائیل قرار دارند.
8. www.janes.com. (2002/6/14)
۹. نداء القدس، سال سوم، شماره ۶۲، ۱، ۱۲، ۱۳۸۰
10. www.khalijnews.com.(2002/3/15)
11. www.washingtoninstitute.com.(2002/9/20)
12. *Ibid.*
13. www.idf.il. (2002/4/28)
14. www.janes.com. (2002/5/15)
15. www.ha'aretsz.com.(2002/9/18)
16. www.idf.il. (2002/10/1)
17. www.washingtoninstitute.org. (2002/1/20)
18. www.idf.il.(2002/4/20)
19. www.janes.com.(2002/10/25)
20. *Ibid.*
21. *Ibid.*
22. www.idf.il. (2002/4/28)
23. www.khalijnews.com.(2002/1/15)
24. www.militarynews.com (2003/1/13)
25. www.militarynews.com (2003/1/13)
26. *Ibid.*
27. *Ibid.*
28. www.militarynews.com (2003/1/18)

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی